

No: 1902 – Mahreç İşareti

REŞİK

Tescil Ettiren

DOĞU ANADOLU KALKINMA AJANSI

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 23.05.2025 tarihinden itibaren korunmak üzere 21.09.2026 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 1902
Tescil Tarihi	: 21.09.2026
Başvuru No	: C2025/000148
Başvuru Tarihi	: 23.05.2025
Coğrafi İşaretin Adı	: Reşik
Ürün / Ürün Grubu	: Ayakkabı / Halılar kilimler ve dokumalar dışında kalan el sanatı ürünleri
Coğrafi İşaretin Türü	: Mahreç işareti
Tescil Ettiren	: Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı
Tescil Ettirenin Adresi	: Şerefiye Mah. Cumhuriyet Blv. Aydın Talay Yeraltı Çarşısı No:1 İpekyolu VAN
Coğrafi Sınır	: Van ili
Kullanım Biçimi	: Reşik ibaresi ve mahreç işareti amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Reşik ibaresi ve mahreç işareti amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Siyah anlamına gelen “reş” kelimesinden türetilen Reşik; siyah, boz ve gri renklerde doğal keçi kılından geleneksel yöntemlerle üretilen, farklı motiflerle süslenen ve erkek, kadın ile çocukların kullanımına yönelik bir ayakkabıdır. Van iline özgü geleneksel bir ayakkabı olan Reşik, yüzyıllar boyunca Serhat Bölgesinde kullanılmıştır. Ürünün ana hammaddesini Van ve çevre illerde yetiştirilen keçilerden elde edilen kıldan dokunan kumaş oluşturur. Bu kumaş üzerine kök boya ile renklendirilmiş koyun yünü iplikler kullanılarak çeşitli motifler işlenir.

Reşik ayakkabısının taban kısmında geleneksel üretimde keçe ve kendir ipi kullanılır. Günümüzde ise kösele taban ile kauçuk, termo ve poli gibi çeşitli malzemelerden üretilen hazır tabanlar da tercih edilir. Ayrıca ev içi kullanıma uygun ilave dış taban eklenmeden üretilen modelleri de bulunur.

Yaklaşık 600 yıllık bir geçmişe sahip olduğu kabul edilen Reşik, keçi kılından üretilmesi nedeniyle yaz aylarında serinlik hissi verir ve suya karşı dayanıklılık gösterir. Bu özellikleri sayesinde yoğun kış koşulları dışında yılın büyük bölümünde kullanılabilir.

Bitkisel kök boya kullanılarak renklendirilen koyun yünü iplikler; Urartular döneminden esinlenilerek oluşturulan Urartu Güneşi, Urartu Hayat Ağacı, Viyan ve Çatak gibi motiflerin işlenmesinde kullanılır. Bölgenin tarihini, kültürel birikimini ve geleneksel estetik anlayışını yansıtan bu motifler, Reşik ayakkabısının ayırt edici özellikleri arasında yer alır.

Reşiklerde kullanılan motiflere ait görseller ve isimleri aşağıdaki gibidir.

	
Urartu hayat ağacı motifi	Nazar boncuğu motifi
	
Urartu güneş motifi	Urartu motifi

	
Van Gölü motifi	Vian motifi

Reşik, Van ilinde uzun yıllardır üretilmiş, kullanılmış ve kültürel bir miras olarak korunmuştur. Bu nedenle Van ili ile Reşik ayakkabısının ün bağı bulunur.

Üretim Metodu:

Reşik ayakkabısının ana hammadde su geçirmeme özelliği ile bilinen keçi kılıdır. Üzerine işlenen motiflerde ise kök boya ile boyanan ipler kullanılır. Üretiminde kullanılan keçi kılı Van ve çevresindeki illerden temin edilir. Keçi kılından yapılan kumaş, dokuma tezgâhında veya elde şiş ve tığla üretilir.

30 cm eninde üretilen bu kumaşın top uzunluğu yaklaşık 20 metredir. Reşik imalatında bu kumaş; 35 cm boy ve 30 cm en ölçülerinde kesilerek kullanılır. Üretim sürecinde; saraç iğnesi, kesim bıçağı, makas, çekiç, muşta, çivi ve falçata gibi yardımcı ekipmanlar; keçi kılı, kök boyalı koyun yünü ve kendir ipi gibi hammaddeler kullanılır.

Üretim aşamaları aşağıda görsellerle açıklanmıştır. Üretim sürecinin sonunda ise Reşik ibaresini içeren etiketler kılçık tabancası ile Reşiklere eklenerek etiketleme yapılır.

REŞİK ÜRETİM AŞAMALARI
<u>Kalıplama:</u> Üretimin bu aşamasında, çeşitli yörelerden elde edilen ve yıkanıp kurutulan keçi kılı dokuma tezgâhında veya elde şiş ve tığ ile kumaş haline getirilir. 30-40 cm genişliğinde yumak halinde balyalanan bu kumaşlardan sabun yardımıyla bir kalıp çizilir ve kesilerek bu kalıp çıkartılır. Kalıp boyutları erkek modeli için 30*35, kadın modeli 28*30, çocuk modeli 25*28 cm'dir.

Nakışlama:

Kök boyalı koyun yününden elde edilen ipler ile kalıba göre kesilen üst yüzeye (saya) yukarıda sayılan motifler saraç iğneleri ile elle işlenir.

Kök boyalı koyun yünü ipliği

Nakışlama

Erkek modeli

Erkek modeli

Saya Astarlaması:

Keçi kılından yapılan kumaşlardan kalıplara göre çıkarılan parçalar nakışlandıktan sonra ayakkabının saya denilen üst kısmını oluşturur. Keçi kılının ayağa temasıyla kaşıntı gibi sorunlara yol açmaması adına saya kısmına pamuktan yapılan tela kumaş astar olarak dikilir.

Saya

Astarlama

Filota Tutturma:

Filota tutturma, ayakkabının arka uç kısımlarını topuk kısmından bileğe olan kısmına kadar bir kumaş parçasıyla içten ve dıştan zikzaklar şeklinde dikme işlemidir.

Biye Yapıştırma:

Ayakkabının ağız kısmının bir kumaş parçası ile kaplanması işlemidir. Ağız kısmının sökülmesinin engellenmesi amacıyla 2-3 cm içten ve dıştan kumaş ile ayakkabının ağız kısmı dikilir.

Kalıba alma:

Sayanın ayna kısmının kalıba geçirilmesi işlemidir. Bu aşamada kalıba geçirilen ayakkabının alt kısmının yapım işlemine geçilir. Yaklaşık 3 cm uzunluğundaki çiviler ayakkabının taban kısmına yan yana olacak şekilde çakılır. Falçata ile astar temizliği yapıp fırça ile özel bir yapıştırıcı kullanılarak alt kısım yapıştırılır. Yarıyı çakılan çivilerin üst kısmı keser ile içe doğru çakılır ve yatırılır. Kuruma işlemi tamamlanana kadar çiviler kalır, kuruma işlemi sonrası çiviler çıkarılır.

Kalıplama

Monte çivisi ile monteleme

Falçata ile astar temizleme

Fırça ile yapıştırma

Çivi yatırma

Çivi sökme

Taban Yapıştırma ve Presleme:

Geleneksel üretim yönteminde Reşik tabanı için kendir kullanılmış olsa da; hem ham maddeye erişimde yaşanan zorluklar ve gelişen teknoloji sayesinde çeşitli ürünlerin ortaya çıkması ile kösele taban ve hazır taban gibi alternatifler de kullanılmaya başlanmıştır. Hazır tabanlı modelde hazır taban yapıştırılıp, elle fore dikişi dikilir ve pres makinesinde 30 saniye kadar bekletilir. İkinci bir taban çeşidi olan kösele taban yapılışında ise kösele (işlenmiş deri) yumuşayıncaya kadar (ortalama 2 saat) suda bekletilir. Ardından hava almayacak şekilde poşete konur ve 1 gün bekletilir. Tıraşlaması ve törpülemesi yapıldıktan sonra taban yüze yapıştırılır.

Kendir tabanın eklenmesi için; suda bekletilen keçi kılının katlanarak elde edilmesiyle oluşturulan keçe biz ile delinir, kendir ipi bu deliklerden geçirilerek keçe ile işlenir ve yüz ile birleştirilip yine kendir ipi ile kenarlarına dikiş atılır.

Astarlama:

Astarlama ve ip geçirme ayakkabının en son üretim aşamalarını oluşturur. Astarlama aşamasında ayakkabının doğal yapısına ve numarasına göre yapılmış astarlar ayakkabının iç taban kısmına geçirilir. Astar, bazen keçeden bazen de doğal olarak ayakkabının dokusuna göre yapılan bezlerden yapılır.

Coğrafi Sınır İçerisinde Gerçekleşmesi Gereken Üretim, İşleme ve Diğer İşlemler:

Reşik ayakkabısının Van ilinde uzun bir tarihsel geçmişi vardır ve Van ilinde geleneksel üretim yöntemi söz konusudur. Üretimde kullanılan keçi kılı Van ili ve çevre illerden temin edilir. Bundan dolayı ürün ile ün bağı bulunan Reşik ayakkabısının tüm üretim aşamaları coğrafi sınırda gerçekleştirilir.

Denetleme:

Denetimler; Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı koordinasyonunda, Van İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ve Van Ticaret ve Sanayi Odasından konuda uzman birer kişinin katılımıyla oluşan denetim mercii tarafından gerçekleştirilir. Denetimler, düzenli olarak her yıl en az bir kez, ayrıca şikâyet halinde ve gerekli görülen durumlarda her zaman yapılır.

Denetim mercii; üretimde kullanılan malzemelerin uygunluğunu; üretim metoduna uygunluğu; ürün özelliklerinin uygunluğunu ve Reşik ibaresi ile mahreç işareti ambleminin kullanımının uygunluğunu denetler.

Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür. Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.